

Tekst bij beeld of beeld bij tekst? (3)

Na de artikelen met voorbeelden van goed en minder goed geslaagde huwelijken tussen tekst en beeld wil ik hier (en de volgende keer) een paar van mijn eigen voorbeelden laten zien. Wie kritiek levert moet ook zelf eens met de billen bloot, nietwaar?

Ik heb daarom op mijn website www.gravioli.nl onder het menu 'Gert de Graaff/eigen films' 19 korte filmpjes toegevoegd die ik in 1985 ooit maakte voor een tv-programma. Het is leuker om eerst no. 4 en no.17 te bekijken voordat u verder leest.

Sinds ik film, heb ik altijd gedacht dat ik mijn hele leven poëzie zou blijven visualiseren. Ik vond en vind het een enorme uitdaging om beeld samen te voegen met een tekst die van zichzelf al helemaal tot de verbeelding spreekt en dus geen beeld (meer) behoeft. Het spannende schuilt erin om niet, zoals ik al eerder schreef, een letterlijke beeldvertaling van de tekst te maken. Want waarom zou je dan het beeld nog nodig hebben? Komt er in het gedicht een boom voor, dan is het niet interessant om een boom te laten zien. Buiten dat iedereen zijn eigen verbeelding kan inzetten bij het woord 'boom' en mijn beeld het zou terugbrengen tot dié boom, zou het beeld niets toevoegen, eerder inperken. Beeld legt vast, nietwaar. Dus misschien dan een houten tafel? Of is dat te afgezaagd? De term 'visualiseren van poëzie' is daarom misleidend. Het was meer 'visualiseren met poëzie'.

Dat slaagde de ene keer beter dan de andere. Een paar voorbeelden.

Een gedicht van één van mijn favoriete dichters, Rutger Kopland: 'geef mij maar de brede, de trage rivieren.'

Dit gedicht eindigt met de zin: 'geef mij maar een vraag en geen antwoord.'

Die essentie wilde ik verfilmen: een vraag en geen antwoord. Het filmpje van 90 sec begint met deze vrouw (ik had haar overigens gevraagd omdat ze zo'n prachtige nek heeft.

Ik hoopte dat de kijker zich zou afvragen: wie is dat? En vooral: waar kijkt ze zo ingespannen naar? Normaliter krijgt zo'n set-up dan wel een pay-off, een antwoord.

In dit geval eindigt het filmpje zo:

Het is natuurlijk altijd de vraag of deze vragen bij elke kijker opkomen. Dat is natuurlijk altijd de kunst: laat de kijker denken wat jij wilt dat ze denken.

Het gedicht Avond van Willem Kloos eindigt met:

'En ik weet niet, hoe thans dit hart, zo zwak,
Dat al zo moe is, altijd luider slaat,
Altijd maar luider, en niet rusten wil.'

Natuurlijk sterft helaas ook elke dichter maar leeft hij voort in zijn gedichten. Na lang nadenken ligt de oplossing dan vaak zomaar voor het grijpen: wat is er mooier dan deze tekst op zijn grafsteen te plaatsen? Uiteraard moest er een nieuwe steen komen (van piepschuim) die zo echt leek dat omstanders zich wezenloos schrokken als ik hem op de begraafplaats achteloos iets opzij schoof.

Het leek me mooi via het contrast met de alom aanwezige lege stenen (die daar echt stonden!) te laten zien dat de woorden van de dichter onuitwisbaar zijn. Ik was hierin iets te voorzichtig, liet de blanke stenen niet duidelijk genoeg zien, dacht dat het anders tē duidelijk zou zijn.

Ook ik heb toen geleerd van de simpele regel: *KISS!* ofwel *Keep It Stupid Simple!* Of erger, en vaak toepasselijker: *Keep It Simple, Stupid!*

gdegraaff@villamedia.nl

